

Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen door de brandweer

MEERJARENVISIE

Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen: eenvoudig en efficiënt

Start implementatie bij de veiligheidsregio Groningen – 2016

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Huidige organisatie IBGS Groningen	3
2.1.	Regionaal Implementatieplan Duiken en OGS - 2008	3
2.2.	Heroriëntatie OGS Groningen - 2011	3
2.3.	Landelijke visie IBGS - 2014	3
3.	Implementatie van de landelijke visie IBGS	4
3.1.	Chemiepak of vuilwerkpak	4
3.2.	Gaspakkenteam	5
3.3.	Vervolgens	5
4.	Financieel en personeel	6
4.1.	Financiële consequenties	6
4.2.	Personele consequenties	6
5.	Advies	6
6.	Implementatietraject	6

1. Inleiding

In de Strategische Koers¹ is vastgelegd dat conform afspraken met het Veiligheidsbestuur, de uitvoering van de specialistische taak bestrijding incidenten met gevaarlijke stoffen (specifiek de inzet van gaspakkenteams) opnieuw tegen het licht gehouden zal worden.

Daartoe is in 2015 een serie verkenningen uitgevoerd over de opzet en uitvoering van de Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen (IBGS, voorheen Ongevalsbestrijding Gevaarlijke Stoffen, OGS) binnen de veiligheidsregio Groningen. Het voorliggende document beschrijft het resultaat hiervan met betrekking tot het gebruik van speciale beschermende kleding: het chemicaliënpak ("chemiepak") en het gaspak. Afgesloten wordt met een advies aan het Bestuur, gekoppeld aan voorstel voor implementatie.

2. Huidige organisatie IBGS Groningen

2.1. Regionaal Implementatieplan Duiken en OGS - 2008

Sinds 2008 wordt brandweer Groningen voor de voorbereiding en uitvoering van incidentbestrijding gevaarlijke stoffen ingericht conform het Regionaal Implementatieplan Duiken en OGS. De basisbrandweezorg is hierbinnen belegd bij alle lokale korpsen. Voor grotere en/of complexere incidenten is materiaal en materieel beschikbaar dat slechts bij enkele korpsen is ondergebracht. Voorbeelden hiervan zijn de gaspakkenteams (Groningen/Haren en Delfzijl).

Interregionale samenwerking heeft binnen dit plan een plaats gekregen door een overeenkomst met onze buurregio Drenthe, waardoor te allen tijden een beroep op het gaspakkenteam van Brandweer Emmen gedaan kan worden.

2.2. Heroriëntatie OGS Groningen - 2011

In 2011 is door de Regionale Brandweer Groningen een heroriëntatie uitgevoerd op het specialisme OGS. Deze heroriëntatie concentreerde zich op de gaspakkenteams, met als startpunt de huidige situatie. Hierbij zijn vier varianten onderzocht:

1. de huidige inrichting, met aanpassingen aan de basiszorg (chemiepakken) en opkomsttijd;
2. concentratie van het specialisme bij één korps, met aanpassingen aan de opkomsttijd;
3. benutting van de markt;
4. het volledig afstoten van de gaspakkenteams.

Met de inwerkingtreding in 2010 van de Wet op de veiligheidsregio's (Wet vr), is de juridische omgeving van het brandweeroptreden ingrijpend veranderd. De samenstelling van de operationele teams en de opkomsttijd zijn nu wettelijk geregeld in het Besluit veiligheidsregio's (Besluit vr) en niet langer uitsluitend door beroep technische overwegingen en adviezen ("Leidraden") bepaald. Waar een combinatie van varianten 1 en 2 verder verkend zou kunnen worden, bleken varianten 3 en 4 niet haalbaar te zijn.

Door de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (NVBR, voorloper van Brandweer Nederland), is een notitie uitgebracht met als doel de mogelijkheid van regionaal maatwerk binnen de termen van een aangepaste Wet en Besluit vr in te bedden.

Na inwinning van juridisch advies is door de Bestuurscommissie Regionale Brandweer en GHOR Groningen in februari 2012 besloten deze ontwikkeling af te wachten en inhoudelijke invulling van de geschetste varianten tot dan op te schorten.

2.3. Landelijke visie IBGS - 2014

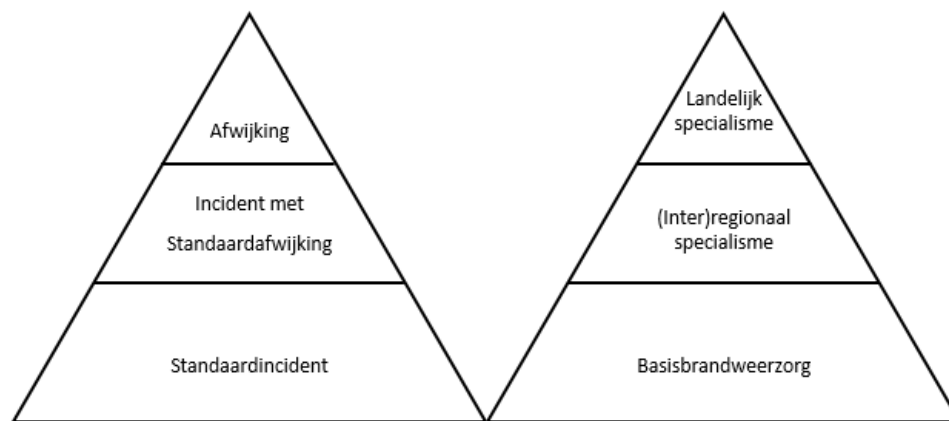
In 2014 is in opdracht van de Raad van Brandweercommandanten de landelijke visie Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen – IBGS uitgebracht: een nieuwe visie om de brandweer voor te

¹ Strategische Koers Brandweer & (multi-) Crisisbeheersing Veiligheidsregio Groningen 2014-2016.

bereiden op een eenvoudige en efficiënte inzet bij incidenten met gevaarlijke stoffen. In de woorden van de visie betekent dit: terug naar de basis en aansluiten bij de praktijk. De hoofdtaken daarbij zijn: redden, ontsmetten, stabiliseren en meten.

De visie bouwde voort op de Wet en het besluit veiligheidsregio's en nam tevens expliciet een voorschot op enkele door de kamer nog te aanvaarden wijzigingsvoorstellen².

De landelijke visie hanteert de sturingsdriehoek, waarin onderscheid gemaakt wordt tussen standaard incidenten, incidenten met een standaardafwijking en afwijkende incidenten. Binnen elke regio moet de vraag worden gesteld: welk incident moeten we aankunnen, wat is de basisbrandweezorg en wat is een (inter)regionaal specialisme? Wanneer de overwegingen goed in kaart gebracht zijn, kunnen regio's op basis van hun risicoprofiel de richtlijnen van de landelijke lijn inpassen.

3. Implementatie van de landelijke visie IBGS

De landelijke visie IBGS wordt vergezeld door een uitgebreide implementatiehandreiking, waarin op detailniveau alle aan te passen onderdelen worden besproken. Uitwerking van elk onderdeel is aan een of meer regio's toebedeeld, waarbij de opstellers van de handreiking zich realiseren dat uitwerking én implementatie een proces is dat (veel) tijd kost.

In 2016 kunnen binnen de VRG twee onderdelen uit de visie worden afgerond. Over de persoonlijke beschermingsmiddelen bij een standaardincident wordt het bestuur middels deze notitie geïnformeerd. Daarnaast wordt in een advies aan het bestuur gevraagd een besluit te nemen over een onderdeel van het regionaal specialisme: de gaspakkenteams.

3.1. Chemiepak of vuilwerkpak

In de landelijke visie IBGS wordt vastgesteld dat de huidige chemiepakken zo ver zijn doorontwikkeld dat ze feitelijk overgekwalificeerd zijn voor klussen waarvoor de brandweer ze gebruikt. In de meeste situaties is een optreden van de brandweer in blusklleding met adembescherming, eventueel aangevuld met chemicaliënbestendige handschoenen en laarzen, voldoende om een incident te controleren. Daarom heeft de brandweer bij incidenten met gevaarlijke stoffen genoeg aan een soort regenpak met een spatdichte beschermlaag. Dit wordt het *vuilwerkpak* genoemd: een (spatdichte) extra laag over de blusklleding die zonder specifieke aankleedprocedure gebruikt kan worden. Dit pak kan worden gebruikt bij alle 'vuile' klussen en is primair bedoeld om de uitrusting schoon te houden.

² Voorstel tweede tranche wijziging besluiten veiligheidsregio en personeel veiligheidsregio. RDVR, januari 2016 en advies hierover vanuit de Landelijke Vakgroep IBGS, maart 2016. Het Veiligheidsberaad omarmt deze wijzigingen (brief van 14 april 2016).

Implementatie van dit deel van de visie betekent dat de chemiepakken van de eerstelijnsvoertuigen verdwijnen. Voordeel van het vuilwerkpak is tenslotte dat het zonder uitgebreide instructies gebruikt kan worden waardoor de oefenbelasting van de manschappen iets afneemt. In de loop van 2016 zal dit verder binnen de organisatie worden opgepakt.

3.2. Gaspakkenteam

Het besluit vr stelt dat elke veiligheidsregio de beschikking heeft over een gaspakkenteam (Artikel 4.1.1 besluit vr). De VRG voldoet sinds 2008 met twee gaspakkenteams ruimschoots aan deze eis: een resultaatverplichting van het team uit clusters Stad/Gorecht (korpsen Stad/Haren) en, in verband met een niet 100% te garanderen opkomst van de betrokken vrijwilligers, een inspanningsverplichting voor het team uit cluster Eemsdelta (korps Delfzijl).

In de Heroriëntatie OGS Groningen uit 2011 werd geconcludeerd dat binnen de VRG één gaspakkenteam voldoende is. Het argument voor deze conclusie was én is vooral van operationele aard: het gaspakkenteam heeft een uiterst lage frequentie van optreden - de afgelopen *dertien jaar* is er geen daadwerkelijk noodzakelijke inzet geweest. Door deze lage frequentie is het lastig om praktijk ervaring op te doen wat kan resulteren in de motivatie om deze functie te blijven vervullen. De inspectie OOV beveelt daarom aan (onderzoek 2008), mede met het oog op efficiënt en effectief beheer (op peil houden van vakbekwaamheid) de huidige OGS- organisatie nog eens te bezien. Gesteund door het loslaten van de wettelijk verplichte opkomsttijden van het team (voetnoot 2, pagina 4), wordt plaatsing binnen de korpsen Stad en Haren (clusters Stad en Gorecht) geadviseerd. Argumenten hiervoor zijn:

- Vanuit operationele overwegingen ligt plaatsing binnen Stad/Haren voor de hand: bij een gaspakken-scenario zijn de vrijwilligers in de omgeving van Delfzijl voor het overgrote deel betrokken bij de bronbestrijding en daardoor niet als gaspakdrager inzetbaar;
- De bezetting en paraatheid binnen cluster Eemsdelta m.b.t. het personeel voor het gaspakkenteam, staan onder druk. Plaatsing van het gaspakkenteam binnen Stad/Haren lost dit op en betekent slechts een beperkte toename van de belasting: de kans op gelijktijdigheid neemt licht toe i.c.m. andere regionale taken;
- De infrastructuur binnen de regio Groningen is dusdanig dat vanuit Stad/Haren het grootste deel van de regio binnen een redelijke tijd bereikt kan worden;
- De eerder genoemde overeenkomst met brandweer Emmen blijft bestaan.³

VRG wil de repressie in toenemende mate risicogericht inrichten. Dit houdt in dat, naast basis brandweezorg, gekeken wordt naar specifieke kenmerken van de omgeving en daarmee gepaard gaande risico's. Voor de blusgroepen in Delfzijl betekent dit dat bij het vakbekwaam worden en – blijven de onderwerpen industriële- en scheepsbrandbestrijding in toenemende mate aandacht zullen krijgen.

3.3. Vervolgens

De visie IBGS kent, naast wat al in deze notitie is genoemd, de volgende onderdelen:

- a. Aanpassing les- en leerstof, aanpassing kwalificatieprofielen en examens, bijscholing opleiders, instructeurs en examinatoren;

³ Binnen het discussiestuk "OGS anders" (2014) schetst brandweer Drenthe een aantal mogelijke scenario's voor de toekomstige inrichting van de incidentbestrijding gevaarlijke stoffen. Recent is gebleken dat de huidige inrichting van het gaspakkenteam Emmen vooralsnog onveranderd blijft. Uiteraard maakt de VRD hier zelf keuzes in. Mocht de VRD besluiten het team in Emmen op te heffen, dan blijft de situatie binnen Groningen, met één gaspakkenteam, acceptabel.

- b. Formulering minimale eisen te stellen aan voertuigen verbonden aan IBGS-werkzaamheden;
- c. Aanpassing benaming en rol van de eenheden betrokken bij de ontsmetting van burgers en hulpverleners, beschrijving van arbeidshygiëne;
- d. Veranderingen in de organisatie en aansturing van de onderdelen betrokken bij het waarschuwen van de bevolking;
- e. Aanpassing alarmering van brandweereenheden;
- f. Aanpassen of opstellen Regionaal Risicoprofiel IBGS.

Uitwerking van de implementatie-handreikingen voor deze onderdelen vindt op dit moment plaats en loopt door tot eind 2017. Daar waar wijzigingen in de werkwijze ingevoerd moeten worden, zal gewacht moeten worden op de aanpassing van de les- en leerstof en alles wat daarmee te maken heeft. De aanpassing van de alarmeringen valt binnen het project Landelijke Meldkamer Organisatie – het ligt voor de hand de aanpassing van benaming en rol van eenheden daarop aan te sluiten. De veranderende rol van sommige eenheden kan al wel in de lokale en regionale oefenstof opgenomen worden. Een voorbeeld hiervan is de ontsmettingseenheid die elke regio binnen 3Noord heeft en die met naam en toenaam in de nieuwe Brancherichtlijn Asbestincidenten genoemd wordt.

Wanneer nodig zullen genoemde veranderingen als advies aan het bestuur worden voorgesteld, in andere gevallen wordt de bedrijfsvoering rechtstreeks conform aangepast.

4. Financieel en personeel

4.1. Financiële consequenties

De jaarlijkse kosten voor het gaspakkenteam in Delfzijl bedroegen in 2014 ca. € 16.000,-. Dit bedrag bestond voor driekwart uit kosten voor opleiden en oefenen en voor ca. 20% uit afschrijvingen en onderhoud. De boekwaarde van de materialen uit Delfzijl is nihil.

Continuering van het gaspakkenteam Stad/Haren brengt geen extra kosten met zich mee – de oefennorm blijft vooralsnog gehandhaafd. In 2017 zal bekeken worden of het gezien de historisch zeer lage inzetfrequentie van het gaspakkenteam, de frequentie van oefenen bij individuele korpsen in de regio op een verantwoorde wijze verlaagd kan worden.

4.2. Personele consequenties

Afstoten van de taak gaspakdrager heeft geen consequenties voor de grootte van de bezetting van korps Delfzijl.

5. Advies

Het bestuur wordt op grond van het bovenstaande gevraagd in te stemmen met het volgende:

Gaspakkenteam Delfzijl wordt per 1 november 2016 ontmanteld. De veiligheidsregio Groningen heeft vanaf die datum één gaspakkenteam met standplaats Stad / Haren.

6. Implementatietraject

Implementatie van het door het bestuur genomen besluit vindt plaats in nauwe samenwerking met de betrokken sectorenhoofden, clustercommandanten en teamleiders. Team communicatie zal gevraagd worden een communicatieplan op te stellen.